

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN
PRIMJERAK

PARTNER

Mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojsci broj 15, maj 2009. godine

**INTERVJU: NAČELNIK GENERALŠTABA BUNDESVERA
GENERAL VOLFGANG ŠNAIDERHAN
IMPRESIVAN NAPREDAK CRNOGORSKE VOJSKE**

**TEMA BROJA:
ŠTO TREBA VOJSCI, A OSTALO ZA TURIZAM**

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Vojska
Crne Gore

Nova snaga - Vojska Crne Gore

SADRŽAJ

INTERVJU: NAČELNIK GENERALŠTABA BUNDESVERA GENERAL VOLFGANG ŠNAJDERHAN	4
IMPRESIVAN NAPREDAK CRNOGORSKE VOJSKE <i>Vidak Latković</i>	
KOMENTAR: ISTOČNO I ZAPADNO OD NAS	7
<i>Ilija Despotović</i>	
CRNA GORA I PZM: NOVI ON-LINE KURSEVI ZA OBUKU	9
<i>mr Tihomir Mijović</i>	
ŠTO TREBA VOJSCI, A OSTALO ZA TURIZAM	11
<i>Mihailo Danilović</i>	
PREDSTAVLJAMO: PREDSJEDNIČKA JAHTA „JADRANKA“	14
<i>Marinko M. Slomo</i>	
CENTAR ZA OBUKU PILOTA HELIKOPTERA	15
<i>Marinko M. Slomo</i>	
VOJNA TEHNIKA: SNAJPERSKA PUŠKA „CRNA STRIJELA“	17
<i>Marinko M. Slomo</i>	
IZ DIREKCIJE ZA ZAŠTITU TAJNIH PODATAKA PRISTUP NATO TAJNAMA	18
SPORT U VOJSCI	19
<i>Sanja Dajević</i>	
GLOBUS: I STAJAČA VOJSKA U PLANU	20
<i>Zorica Minevska</i>	
POVOD: OFICIR VCG ILIJA ĐAKOVIĆ O ŠKOLI I NJENOM RADU	21
VIJESTI	22
DNEVNIK VOJNOG POSMATRAČA	23
<i>Kapetan Branko Đurđić</i>	
NATO PRILAGODLJIV - I DUGOVJEČAN	24
<i>Olivera Đukanović</i>	
FELJTON: PRVO PRIZNANJE NEZAVISNOSTI CRNE GORE	26
<i>Ilija Despotović</i>	

IMPRESSUM

Partner - mjesečnik o evroatlantskim
integracijama, odbrani i Vojsci

maj 2009. godine BROJ: 15

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić

UREDNIK: Vidak Latković

REDAKCIJA: Ilija Despotović, Olivera Đukanović,
Zorica Minevska, Marinko M. Slomo, Tihomir Mijović,
Mihailo Danilović, Irena Radoman, Sanja Dajević

TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš

KONTAKT: Portparol // TEL/FAX: +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.co.me

WEB: www.gov.me/odbrana

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

ŠTAMPA: Pobjeda, Podgorica // TIRAŽ: 5.000

Sjećanje na borce za nezavisnost

U sklopu obilježavanja Dana nezavisnosti Crne Gore, premijer Milo Đukanović je, uz državne i vojne počasti, u Bajicama kod Cetinja, otkrio spomenik u čast 90. godišnjice Božićnog ustanka protiv ujedinjenja Crne Gore sa Srbijom nakon Podgoričke skupštine 1918. godine. „Obelisk Božićnom ustanku nakon gotovo jednog vijeka potvrđuje smisao žrtve naših hrabrih slobodara za ideju crnogorske nezavisnosti, koju ni njegov porazni ishod nije mogao zatrijeti ni zatamniti“, rekao je Đukanović.

Đukanović je, takođe, istakao da je to prvi spomenik posljednjem pokušaju Crnogoraca da 1918. i 1919. godine oružjem odbrane ono što su smatrali smislom svog postojanja, „svoju državu Crnu Goru, njen ugled i njeno pravo da bude ravnopravna sa saveznicima iz pobjedničke alijanse u Prvom svjetskom ratu. Slava kojom su se ovjenčali zauvijek je utkana u srž nacionalnog i državotvornog bića Crne Gore“.

On je podsjetio da je upravo iz Bajica krenula pobuna za pravo, slobodu i čast Crne Gore protiv zatiranja crnogorskog imena i države. „Ovdje su naši preci branili dostojanstvo i pravo na samobitnost crnogorskog naroda. Oдавde je počela još jedna bitka za Crnu Goru gerilska, emigrantska, kasnije antifašistička i oslobodilačka, poslije svega građanska i demokratska koja je zauvijek okončana 21. maja 2006. godine“, kazao je Đukanović.

Božićni ustanak su, 6. januara 1919. godine, povelili protivnici ujedinjenja Crne Gore i Srbije predvođeni bivšim ministrom Jovanom Plamencem i kraljevskim oficirom Krstom Zrnovim Popovićem. Cilj ustanka je bio da se ponište odluke Podgoričke skupštine koje su se, između ostalog, odnosile na prisajedinjenje Crne Gore Srbiji. Istoričari procenjuju da je tokom nekoliko godina rata (1919-1926) na hiljade ljudi izgubilo živote ili bilo ranjeno u borbama.

I. Radoman

Načelnik Generalštaba Oružanih snaga SR Njemačke general Wolfgang Šnajderhan

Impresivan napredak crnogorske Vojske

Danas ni jedna država na svijetu nije sposobna sama da obezbijedi sigurnost, kaže za Partner njemački general-inspektor Šnajderhan i dodaje da što se zemlje partneri bolje integrišu, to će biti bolji uspjeh cjelokupne misije. Ono što je posebno važno za nove partnere jeste da postanu članovi zajednice, u kojoj svi partneri mogu učiti jedni od drugih dok se suočavaju sa kompleksnim misijama i izazovima koje nose operacije, poručuje prvi oficir Bundesvera.

Gospodine generale, za početak, kakvi su Vaši utisci i kako ocjenjujete ostvarene reforme u procesu reforme i modernizacije crnogorske Vojske?

Tokom moje posjete Crnoj Gorio bio sam impresioniran napretkom koji je Vojska Crne Gore ostvarila. U ovom trenutku, posebno je važno uskladiti strukturu oružih snaga shodno uslovima svjetske finansijske krize, što Crna Gora za sada uspješno ostvaruje. Uvjeran sam da će vaši vojnici uspješno odgovoriti izazovima budućnosti. Ohrabrujem vas da nastavite odlučno i strpljivo putem evroatlantskih integracija.

Interoperabilnost je ključni uslov za realizaciju zajedničkih operacija. Možete li nam objasniti šta interoperabilnost zapravo podrazumijeva i kako procjenjujete napredak ostvaren u dostizanju interoperabilnosti naših snaga sa NATO snagama?

Članice NATO su definisale interoperabilnost kao „mogućnost zajedničkog djelovanja u ostvarivanju dodijeljenih zadataka”. Stoga, interoperabilnost omogućava snagama NATO, zemalja partnera i drugih nacija da uspješno treniraju i djeluju. Time se povećavaju sposobnosti i

Wolfgang Šnajderhan

Doprinos država partnera NATO-vođenim operacijama pokazao se kao uspješan jedino ukoliko se koriste standardi Alijanse iz tri oblasti - operativne, tehničke i administrativne. Uvjeran sam da je VCG na doprom putu da dostigne potrebni nivo interoperabilnosti.

stvaraju mogućnosti da se postignu najbolji rezultati. Standardizacija je ključni faktor kako bi se postigla interoperabilnost sa NATO, zemljama partnerima i drugim zemljama. Iz toga proizilazi da međunarodne operacije zavise od zajedničkih standarda. Doprinos država partnera NATO-vođenim operacijama pokazao se kao uspješan jedino ukoliko se koriste standardi Alijanse iz tri oblasti - operativne, tehničke i administrativne. Uvjeran sam da je VCG na doprom putu da dostigne potrebni nivo interoperabilnosti. Dalje učešće crnogorskih oružanih snaga u vježbama i operacijama, kao i temeljna analiza različitih aktivnosti u procesu standardizacije u okviru NATO Programa za standardizaciju zasigurno će pomoći u tim nastojanjima.

Koja je uloga njemačkih oružanih snaga u Avganistanu I, prema Vašem mišljenju, kakva je budućnost ISAF misije? Koji su to glavni izazovi budućnosti u Avganistanu?

Vojni doprinos Njemačke u Avganistanu predstavlja dio napora međunarodne zajednice. Njemačka je treća po redu kada je riječ o brojnoj veličini trupa u Avganistanu. Glavni naponi, kada je riječ o našem

vojnom doprinosu, jesu i biće podrška avganistanskim vlastima u sjevernim oblastima, sa ciljem uspostavljanja i očuvanja mira. Njemačka upravlja Regional-

Benefiti za cijelu državu

Koji su benefiti za oružane snage od članstva u NATO?

Želio bih da istaknem da će benefite od članstva u NATO osjetiti cijela država, a ne samo oružane snage. To proizilazi iz činjenice da postajete dio moćnog saveza demokratskih država. Zajednički treninzi i vježbe jedinstvena su prilika koja se pruža, naročito za mlađe države članice koje podstiču promjene i žele da transformišu svoje snage kako bi se suočile, kako sa trenutnim, tako i sa izazovima koje nosi budućnost.

nom komandom Sjever (Regional Command North) još od jula 2006. godine. Takođe, naš vojni doprinos se ogleda i u pružanju pomoći kroz učešće u timovima koji pomažu stanovništvu u rekonstrukciji infrastrukture, odnosno Provincijskim timovima za rekonstrukciju (Pro-

vincial Reconstructing Teams) čija misija je stvaranje dugoročnih i održivih efekata. U budućnosti, ISAF će nastaviti sa obukom avganistanskih nacionalnih oružanih snaga (ANSAF). Samo dobro obučeni i opremljeni pripadnici ANSAF moći će da preuzmu punu odgovornost u procesu održavanja mira i stabilnosti u Avganistanu. Avganistanske nacionalne oružane snage sada učestvuju u više od 90 odsto ISAF operacija. Međutim, prvi, veliki izazov sa kojim se suočavamo jeste razvijanje ANSAF. Kao što sam ranije istakao, oni su ključan faktor za stvaranje stabilnog okruženja. Drugi bitan izazov su predstojeći izbori u Avganistanu. Oni će biti presudni za dalji razvoj države. U tom smislu, važna je uloga Avganistana kako bi bili postignuti pouzdani i prihvaćeni rezultati, a u cilju prihvatanja nove avganistanske vlade, sa jedne strane i međunarodne zajednice, sa druge strane. Treći izazov je unapređenje regionalne saradnje. Rešenje za izazove u Avganistanu zavisi i od susjednih država. To uključuje Pakistan, ali treba imati u vidu i ulogu Irana, Kine, Indije i Rusije.

Kakva su iskustva Njemačke u ISAF?

Vjerujemo da su međunarodna zajednica

i NATO, kao njen dio, na pravom putu da pomognu narodu Avganistana u razvoju sopstvene budućnosti. Samo vojno prisutvo nije dovoljno. Avganistanu je potrebna dobra vlada i suštinski razvoj. Stoga, postoji potreba za daljim intenziviranjem sveobuhvatnog pristupa kada je riječ o podršci Avganistanu.

U budućnosti, ISAF će nastaviti sa obukom avganistanskih nacionalnih oružanih snaga (ANSAF). Samo dobro obučeni i opremljeni pripadnici ANSAF moći će da preuzmu punu odgovornost u procesu održavanja mira i stabilnosti u Avganistanu.

Sveobuhvatan pristup podrazumijeva usklađenu primjenu vojnih i civilnih instrumenta, uključujući one koje predstavljaju odgovornost drugih organizacija kao što su Ujedinjene nacije, Evropska unija i Svjetska banka.

Da li možete da nam približite Vaša iskustva kada je riječ o saradnji sa armijama drugih država na teritoriji Avganistana?

Održavamo dobar odnos sa 13 država u okviru Regionalne komande Sjever. U tom smislu, različite države, sa različitim sposobnostima se međusobno dopunjuju kako bi formirale profesionalne međunarodne vojne snage koje dijele iste ciljeve. U multinacionalnom okruženju i u zahtjevnim operacijama kao što je ISAF, potpuno je jasno da su profesionalna vojska, isti jezik i savremena oprema ključ uspjeha. Kako bi dostigli visok stepen profesionalizma, veoma je važno da svaki vojnik bude u potpunosti spreman i

obučen za određenu misiju.

Koji su benefiti učestvovanja u mirovnim misijama za oružane snage?

Danas ni jedna država na svijetu nije sposobna sama da obezbijedi sigurnost. S obzirom da trenutni izazovi podrazumijevaju sprečavanje konflikata i upravljanje krizama, zahtjevi sa kojima se oružane snage suočavaju jedino mogu biti ispunjeni u međunarodnom, a naročito multinacionalnom okruženju. Učešće u međunarodnim misijama je znak solidarnosti i preuzimanja dijela odgovornosti, imajući u vidu globalne izazove i mogućnosti trupa zemalja koje doprinose. Bliska saradnja i međusobno razumijevanje, kada je riječ o upotrebi oružanih snaga, uslov su i posljedica boljeg razumijevanja među pripadnicima oružanih snaga čime se promoviše povjerenje između partnera. Što se zemlje partneri bolje integrišu, to će biti bolji uspjeh cjelokupne misije. Ono što je posebno

važno za nove partnere jeste da postanu članovi zajednice, u kojoj svi partneri mogu učiti jedni od drugih dok se suočavaju sa kompleksnim misijama i izazovima koje nose operacije.

S obzirom na našu ponudu da uputimo vojnike u Regionalnu komandu Sjever, šta bi ste očekivali od crnogorskih vojnika u ISAF?

Crna Gora je ponudila jedinicu za zaštitu, što je jako značajno s obzirom da u našoj oblasti djelovanja postoji potreba za takvom jedinicom. Na taj način, Crna Gora će doprinijeti ukupnom unapređenju bezbjednost u ISAF.

U multinacionalnom okruženju i u zahtjevnim operacijama kao što je ISAF potpuno je jasno da su profesionalna vojska, isti jezik i savremena oprema ključ uspjeha. Kako bi dostigli visok stepen profesionalizma, veoma je važno da svaki vojnik bude u potpunosti spreman i obučen za određenu misiju.

I, za kraj, kako ocjenjujete saradnju crnogorskih i njemačkih oružanih snaga?

Bilateralni odnosi između Crne Gore i Njemačke su veoma bliski i puni povjerenja. Kroz Program godišnje bilateralne saradnje za 2009. ostvareno je nekoliko projekata, kao što su ekspertski razgovori, vojni treninzi, kursevi i seminari. Bilateralni štabni razgovori, koji su aktuelni od 2008. godine, glavni su nosilac naše saradnje i pokazali su se kao veoma uspješni. Osim toga, njemačka armija (Bundeswehr) pomaže crnogorskom Ministarstvu odbrane kroz prisustvo vojnog savjetnika za logistiku i municiju od 2007. godine.

Takođe, odlična saradnja između naših oružanih snaga ogleda se i kroz različite mjere saradnje i radujem se što će tako biti i u budućem periodu.

Vidak Latković

Istočno i zapadno od nas

Svijet je veliko selo. Ta, već stara, floskula nastala je još u vrijeme kada je informatička revolucija tek počela da radikalno smanjuje geografske distance. Ali to „selo“ sve je manje. Internet nas je, gotovo, učinio komšijama, bez obzira na to gdje živimo. Razni veb sajtovi nam omogućavaju da iz časa u čas, iz minuta u minut, ćaskamo sa „prijateljima“ iz bilo kog dijela svijeta. Naravno, nije samo IC tehnologija skratila Zemljine uporednike i meridijane. Nema toga što, ma gdje se dogodilo, vrlo brzo ne stigne do svih. Nažalost, i ovih dana se uvjeravamo da ništa, posebno ono što je loše, od nas nije tako daleko da ne može, vrlo brzo, ugroziti i nas.

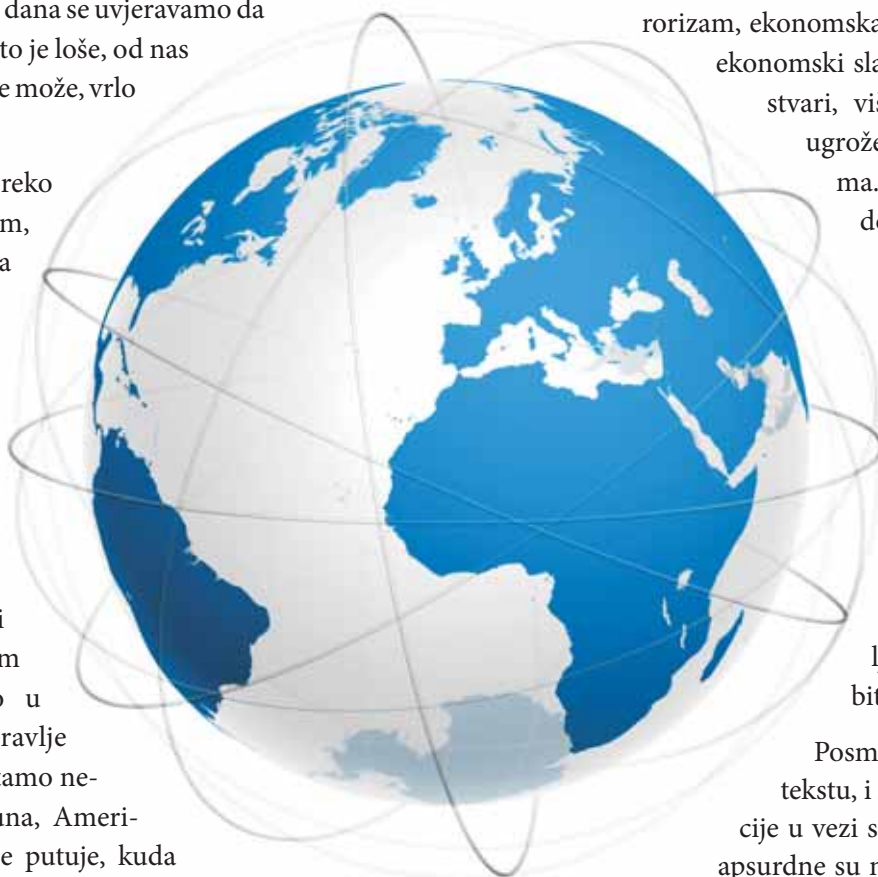
Meksički grip, iako preko Okeana, s razlogom, uplašio nas je, kao da se pojavio tu. Svijet je toliko mali, ljudi su toliko mobilni, da se zaraza može pojaviti i kod nas. U ovom slučaju, dakle, apsolutno nije irelevantno, rećimo, koliko je ljudi i u nama susjednim zemljama boravilo u Meksiku. Naše zdravlje gotovo da zavisi od tamo nekog Italijana, Rumuna, Amerikanca, Kineza... gdje putuje, kuda prolazi. Svi smo, na neki način, u jednom loncu. Preko aerodroma, naravno, i naših, dolazimo, u neku ruku, u kontakt sa putnicima cijelog

svijeta. Toliko smo međusobno povezani da, evo za nas, ovdje, postaje važno koliko je, u sadašnjoj situaciji, Španaca boravilo u Meksiku. A da ne govorimo, eventualno, o građanima nama susjednih zemalja.

Ni oni cunamiji, na obalama Tajlanda i Indonezije, nijesu bez uticaja na naše životne prilike. Ni američki orkanski vjetrovi, ništa što se prirodno dešava na ovoj planeti. Toliko je svijet danas međusobno zavisao da nam je sve „kolektivizirano“, a naročito ono što je nepovoljno- terorizam, ekonomska kriza, bolesti. Male i

ekonomski slabije zemlje, po logici stvari, više su nego moćnije, ugrožene takvim činjenicama. Slijedeći tu logiku, dolazimo do zaključka da su male zemlje i upućenije na potrebu priključivanja, pridruživanja jačim međudržavnim savezima, međunarodnim organizacijama i asocijacijama. Na zajedničke izazove i nevolje i odgovori moraju biti kolektivni.

Posmatrano u ovom kontekstu, i iz ugla sadašnje situacije u vezi sa meksičkim gripom, apsurdne su naše stare priče, iz 19. vijeka, stereotipni, emotivni, politički naivni, čak, primitivni, pogledi na međunarodne odnose, na svijet, a posebno na poziciju Crne Gore u

tom smislu. Ali te priče i dalje opstaju. Na jednoj nedavnoj tribini, posvećenoj kampanji o članstvu Crne Gore u NATO-u, jedan od lokalnih učesnika se tome žestoko usprotivio. Naravno, tribine te vrste i jesu za to da se sučeli argumentacija za i protiv. Samo tako se može demokratski iskristalisati objektivni stav o tome da li Crna Gora treba da uđe u sjevernoatlantsku alijansu, pod kojim uslovima, šta time dobija, a koje obaveze mora prihvatiti, je li to dobro za nju ili nije. No, umjesto argumenata, konkretni protivnik NATO članstva pozvao se na devetnaestovjekovnu crnogorsku političko-epsku floskulu. Da je „nama Sunce uvijek izlazilo na istoku, a nikad na zapadu“. Možda je, zaista, taj „istok“ u neka vremena bio nama bliži srcu, možda nam je donosio i koristi, iako i o tome postoje trezveniji nalazi i dokazi, možda su naši preci s razlogom toliko gledali na tu stranu svijeta. Ipak, svijet ne miruje. Mijenja se. I mi sami u njemu. I valjda je normalno da se svako „podešava“ prema toj činjenici. U politici, osobito u domenu državne političke strategije, kažu, samo su interesi vječni. I ništa više. E, pa, upravo ti interesi se mijenjaju. A svaka odgovorna država, a zato i jeste država, treba da vodi računa baš o svojim interesima, da ih procjenjuje. I

u skladu sa njima da donosi odluke s kim će u savezništvo, na koji način, s kojim ciljem.

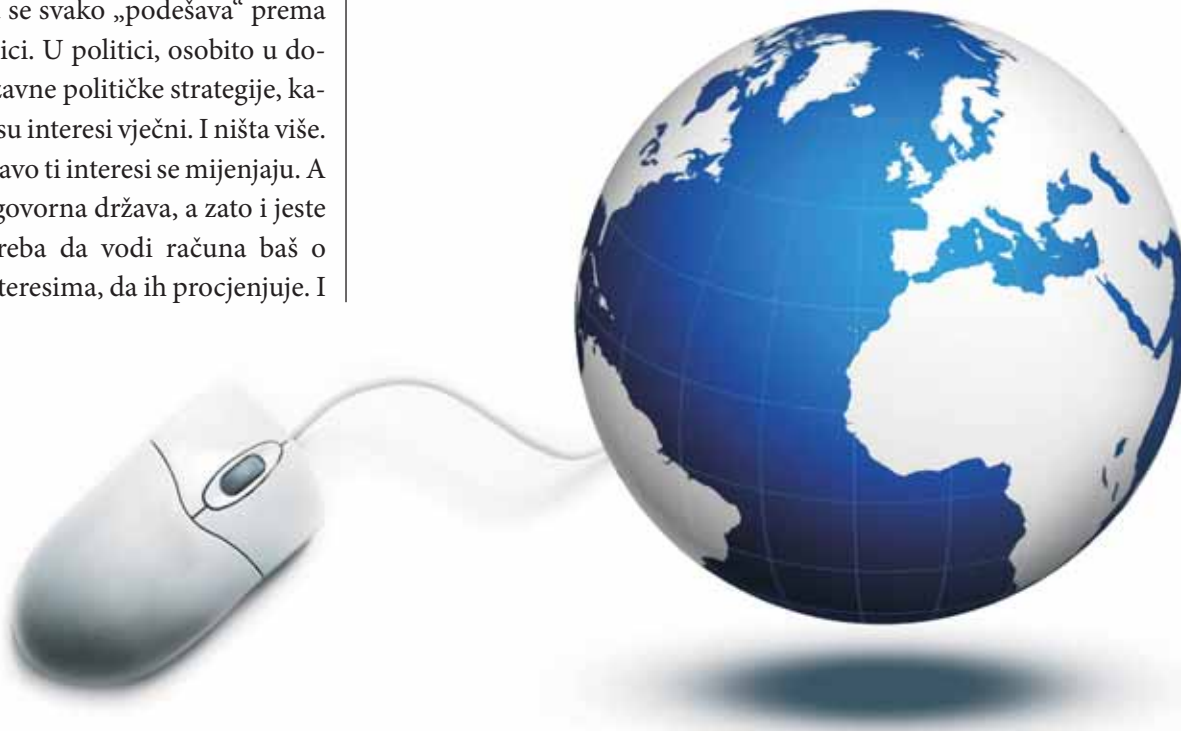
Biće da naše „Sunce“ ne izlazi ni na „istoku“, ni „zapadu“, već kod nas. Iza naših gora, nekome iza Koma, nekom iza Lovćena, nekom sa Durmitora, Bjelasice, Ljubišnje, sa Rumije. Region u kome postojimo, svijet kakav je danas, ne garantuje, nikome, „Sunce“ ni sa „istoka“, ni sa „zapada“. Bezbjednosni izazovi, nevolje, prijetnje svake vrste, mogu doći i sa „istoka“, i sa „zapada“, sa svih strana. Naše je „Sunce“ ovdje, u Crnoj Gori.

Ni „istočno“, ni „zapadno“. Ono jeste, po izlasku Sunca, na istoku, gledamo kakav će biti ovaj dan, današnji, ali i po zalasku Sunca, na zapadu, gledamo kakav će biti dan sjutrašnji.

Važno je i gdje nam Sunce izlazi, i gdje zalazi. Okrenimo se i „istoku“, i „zapadu“. Kad procjenjujemo naše državne interese. I to ko nam je, ili, ko

nam može biti, saveznik i prijatelj, odakle nam mogu doći nevolje. Suvremene su takve da ne biraju stranu svijeta. I sa istoka, i sa zapada, sa juga i sjevera, bilo odakle, mogući su izazovi. Integrisani sa svijetom, politički, ekonomski, bezbjednosno, vojno, možemo se lakše nositi sa mogućim nevoljama i izazovima. Trenutno, na „Zapadu“ imamo jedinu bezbjednosno-odbrambenu organizaciju koja je u stanju da se najefikasnije nosi sa prijetnjama modernom svijetu. A, a ako je nekome već toliko stalo do „istoka“, i ta alijansa sve više postaje istočna. Ona više nije „zapadna“, ni po obuhvaćenoj teritoriji, ali ni po ideološko-političkoj opredijeljenosti. NATO je, i to ne od juče, mnogo „istočnije“ od Crne Gore. I treba vjerovati jednom pukovniku koji nedavno, u Beranama, reče - bolje je takav NATO imati za prijatelja. Sada kada je na našim granicama, još i više razloga za takvu poruku.

Ilija Despotović

Novi on-line kursevi za obuku

ADL (Advanced Distributed Learning) - učenje naprednim načinom distribucije

Edukacija u NATO sistemu obrazovanja i obuke ima nove mogućnosti korišćenja web kurseva. Jedan od takvih kurseva je učenje naprednim načinom distribucije (Advanced Distributed Learning - ADL) materijala. To je inicijativa Ministarstva odbrane Vlade SAD, sa ciljem da se dostigne interoperabilnost upotrebom kompjutera i internet baze, učenjem preko on-line kurseva, koji sadrže formu višekratne upotrebe lekcija.

Poslije NATO samita 1999. godine, u skladu sa odlukom Vojnog komiteta, Saveznička komanda za transformaciju (ACT) dobila je vodeću ulogu u izgradnji i promociji ADL - u NATO i partnerskim zemljama. ACT je u Odjeljenju za ADL kurseve počeo sa jednim čovjekom, a danas ima tim ljudi koji se bave on-line učenjem, razvojem kurseva i rada sa partnerima.

Ovaj servis je na raspolaganju svim NATO i partnerskim zemljama, koje imaju potrebe za on-line kursovima. Baza NATO kurseva sadrži sve ADL kurseve. Pregled kurseva je slobodan za sve korisnike, dok sama realizacija on-line kursa zahtijeva registraciju i odobrenje.

Saveznička komanda za transformaciju (ACT) obezbjeđuje sistem za upravljanje ADL kursovima za NATO i partnerske zemlje. Komanda ACT od-

ržava dva servisa u sistemu upravljanja on-line učenja. Jedan je neklasifikovan - otvoren, dok je drugi klasifikovan - zatvoren. Klasifikovani server nije otvoren slobodnim korisnicima zbog procesa bezbjednosne provjere. Ne-klasifikovani server je od pomoći NATO obrazovanju i obuci i NATO i ISAF komandama. ADL kurseva ima oko 75.

ADL je pomoćni metod u procesu obuke i obrazovanja korisnika. Učenje naprednim načinom distribucije materijala razvija se na međunarodnom nivou. Kroz ove kurseve povećava se saradnja između NATO i partnerskih zemalja u operacijama i vježbama. Učenje naprednim načinom distribucije materijala je standard koji uključuje saradnju u rješavanju zadataka i daje koordinirane rezultate koji se mogu prezentovati i razmijeniti preko internet mreže.

Kako se koristi ADL

Kada posjetite ADL naslovnu stranu, na desnoj strani nalazi se katalog kurseva, gdje se mogu vidjeti opis i detalji kurseva. Katalog kurseva je pomoćni alat i daje mogućnost da se pronade ADL kurs koji je korisniku potreban. Za ovu aktivnost nije potrebna registracija. Poželjno je u korišćenju ADL kurseva koristiti zvanične (poslovne) e-mail adrese korisnika.

Prvi korak je odabir kursa koji se želi uzeti za izučavanje. Tada student mora da se registruje i počinje sa kursom. Registracija po ulasku na odabrani kurs odobrava se u roku od 48 časova, e-mail-om koji se šalje korisniku kao potvrda registracije. Po završenoj realizaciji kursa, u vremenu koje nije ograničeno, dobija se sertifikat koji se može odštampati i služi kao potvrda o uspješno realizovanom ADL kursu.

Poslije ovih koraka pruža se mogućnost za novu provjeru znanja i ocjenjivanje sa kontrolorom kursa, takođe on-line putem. Takođe se može u toku ADL kursa uzimati pomoć u radu, radi uspješnije realizacije kursa (drugi sajtovi, knjige, dokumenta i ostala literatura).

Na web sajtu ADL kurseva:

<http://jadr.act.nato.int>

mogu se koristiti ADL kursevi NATO odbrambenog koledža (NDC) u Rimu, NATO škole (NSO) u Oberammergau, Združenog centra za vođenje rata (JWC) u Stavangeru i NATO škole za komunikacione i informacione sisteme (NCISS) u Latini.

NATO odbrambeni koledž u Rimu (NDC Rome) nudi ADL kurseve po temama: upoznavanje sa NATO, revolucija u vojnoj sferi, evropska bezbjednost i odbrambena politika, osnove informacione bezbjednosti, međunarodni bezbjednosni rizici, bezbjednost u informacionom dobu, bezbjednosna politika, međunarodni odnosi i informacione tehnologije, upravljanje konfliktima i pregovaranje, etnički konflikti i mirovne operacije, upoznavanje sa ljudskim pravima i upoznavanje sa međunarodnim ljudskim pravima, terorizam i implikacije na demokratske zemlje i ilegalna trgovina ljudima.

NATO škola u Oberammergau od 2001. godine koristi ADL kao dodatak individualnom učenju studenata. Pripremni paket za učenje je razvijen od januara 2003. godine i ima cilj da ponudi studentima mogućnost da se informišu o kursu prije dolaska na sami kurs u NATO školu. NATO škola nudi svim studentima šansu da počnu kurseve sa osnovnim nivoom znanja kako bi napredovali kroz kurs i ponovili naučene teme na realnom kursu u NATO školi. Dakle, fokus ADL kurseva je učenje prije zvaničnog kursa, čitanje materijala i korišćenje samih materijala u fazi pripreme prije realnog kursa.

Združeni centar za vođenje rata - (JWC) u Stavangeru, Norveška, kao sastavni dio Savezničke komande za transformaciju (ACT) promovise i vodi eksperimente, analize i doktrine razvojnih procesa transformacije i poboljšanja NATO mogućnosti i interoperabilnosti. Centar pomaže ACT u razvoju novih tehnologija, modeliranju i simulacijama. ADL kursevi koji se nu-

matici koja se kasnije razrađuje na višem nivou na klasičnom-realnom kursu u NATO školi. Taj broj u dosadašnjem periodu je oko 20 osoba iz Crne Gore. U narednom periodu, primjenjivaće se isti metod za sve kandidate iz Crne Gore, koji će pohađati kurseve u NATO školi u Oberammergau.

Perspektive ovakvog vida obuke i edu-

de preko ovog centa imaju tematiku transformacije i poboljšanja NATO mogućnosti i interoperabilnosti.

NATO škola za komunikacione i informacione sisteme (NCISS), Latina, Italija realizuje kurseve iz oblasti informacionih tehnologija i komunikacije, prevashodno za potrebe lica koja se bave telekomunikacijama i informacionim tehnologijama.

U dosadašnjem periodu korišćenje ADL kurseva u Crnoj Gori nije bilo zastupljeno u velikoj mjeri. Svi polaznici kurseva u NATO školi u Oberammergau u 2008. i 2009. godini su bili u obavezi da prije polaska na realizaciju kursa, završe ADL kurs o osnovnoj te-

kacije su jako velike, a korišćenje zavisi isključivo od naših potreba i interesovanja. Kroz navedeni web sajt pruža se mogućnost svim licima koja se bave poslovima bezbjednosti i evro-atlantskih integracija da steknu nova, obnove postojeća i prošire bazu svojih znanja. Prednost ADL kurseva je jednostavan pristup, neograničenost u vremenu, rad sa svog radnog mjesta ili bilo kojeg mjesta gdje postoji pristup internetu. Veoma je bitno da je ovakav oblik edukacije i obuke besplatan. Za uspješnu realizaciju obavezno je znanje engleskog jezika.

mr Tihomir Mijović

Vojna imovina

Što treba vojsci, a ostalo za turizam

U Crnoj Gori je evidentirano više od 300 vojnih lokacija

Do sada je privatizovano dvadeset vojnih lokacija u Crnoj Gori. Vladinom Odlukom o Planu privatizacije za 2009. godinu predviđena je prodaja i valorizacija još 25 bivših vojnih lokacija.

Shodno odluci Vlade Savjet za privatizaciju je formirao tri tenderske komisije, od kojih je prva zadužena za realizaciju projekta turističke valorizacije "Valdanosa", "Ostrva Cvijeća" i zemljišta "Prevlaka" kod Tivta.

Druga Komisija se bavi turističkom valorizacije "Bigova", kasarne u Kumboru, vojno-turističkog kompleksa

"Mediteran" na Žabljaku, te skladišta "Rakite" Herceg Novi i ostrva Mamula.

„Za ostale nepokretnosti, koje su takođe predviđene za valorizaciju, zadužena je Tenderska komisija za prodaju i valorizaciju vojne imovine. Dio lokacija iz nadležnosti ove komisije (sedam) bio je predmet tendera u prethodnoj godini, ali one nijesu prodate. Tenderska komisija planira da postupak prodaje, odnosno valorizacije ovih lokacija pokrene do sredine tekuće godine“, saopšteno je „Partneru“ u Vladi.

Prema raspoloživim podacima iz vojnog katastra, u Crnoj Gori je bilo evidentirano više od 300 vojnih lokacija. Na osnovu odluke Vlade Crne Gore iz novembra 2003. godine, u postupku predaje nadležnosti obezbjeđenja državne granice, 80 lokacija i objekata koje je koristila Vojska ustupljeno je Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore na korišćenje.

Kada se koristi termin "vojna" imovina, objasnili su iz Vlade, treba imati u vidu da se radi o imovini koja je postala svojina Crne Gore i kojom, u skladu sa Zakonom o državnoj

Valdanos

imovini, raspolaže Vlada.

Tako je u ingerencijama Vlade da, između ostalog, odlučuje o načinu i postupku te privatizacije. „Zakonom o državnoj imovini predviđeno je da se prodaja i davanje u zakup obavlja javnim nadmetanjem, odnosno aukcijom ili na osnovu prikupljenih ponuda, odnosno tenderom“, kazali su iz Vlade.

Naravno, kada je riječ o bivšim vojnim nepokretnostima, Vlada u prethodnom postupku sagledava i odlučuje o perspektivnosti pojedinih vojnih nepokretnosti za potrebe Vojske Crne Gore. Perspektivne vojne nepokretnosti su u posebnoj nadležnosti Vojske i one ne mogu biti predmet privatizacije, niti drugih oblika valorizacije.

Spisak vojno perspektivne imovine, odnosno imovine neophodne za funkcionisanje Vojske Crne Gore Vlada će definisati nakon donošenja svih strateških dokumenata koje se odnose na oblast Vojske i odbrane.

Do sada je privatizovano ukupno 20 bivših vojnih lokacija, uključujući Remontni zavod "Sava Kovačević" Tivat, gdje nije u pitanju klasična privatizacija, već poseban oblik tržišne valorizacije koji podrazumijeva dugogodišnji zakup zemljišta uz kupovinu imovine ovog zavoda.

„Od 20 privatizovanih lokacija, 12 je prodato u organizaciji bivšeg Fonda za reformu sistema odbrane tadašnje Državne zajednice Srbija i Crna Gora, odnosno prije sticanje nezavisnosti Crne Gore 2006. godine. Od tog posla, prema podacima iz Vlade, prihodovano je oko 70 miliona eura.

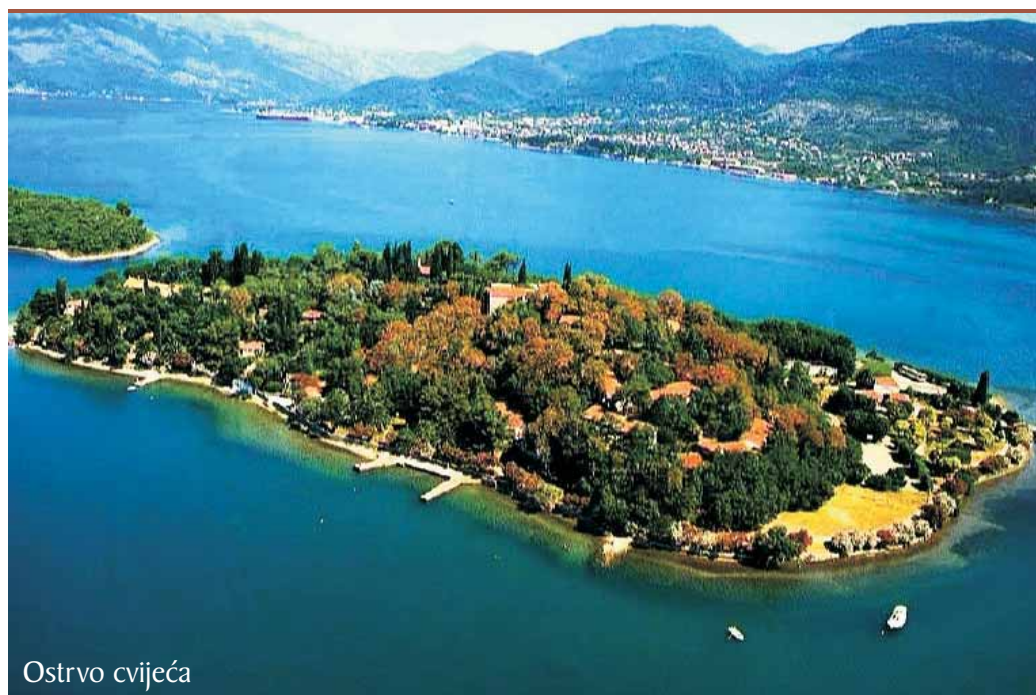
„Investicioni program je 395 miliona

eura, što će biti snažan impuls za podsticaj privrednih aktivnosti, povećanje zaposlenosti, razvoj turizma i ostalo“, ocjenjuju u Vladi.

Od tog novca, prema istim informacijama, za potrebe Vojske utrošeno je oko 20 miliona eura, težišno do kraja 2005. godine, kada su finansiranje Vojske pratili brojni problemi.

program radnika bivšeg Re-montnog zavoda "Sava Kovačević", utrošeno je nešto preko 18 miliona eura.

Opština Tivat, po tom aranžmanu, dobija pet miliona eura, dok ostatak prihodovanih sredstava, shodno zakonu, pripada budžetu Crne Gore“, kazali su sagovornici „Partnera“.

Ostrvo cvijeća

Sredstva su, shodno odlukama Vlade, upotrijebljena za socijalni program viška kadra u Vojsci i rasformiranim vojno-dohodovnim ustanovama "Lovćen" i "Ribnica", isplatu zaostalih zarada, naknada i materijalnih raschoda Vojske koji nijesu isplaćeni od strane bivše Državne zajednice Srbija i Crna Gora.

„Time je u potpunosti stabilizovano finansiranje Vojske u Crnoj Gori. Dio od ovih sredstava utrošen je za socijalnu zaštitu vojnih osiguranika, nastavak gradnje vojnih stanova u Tivtu i isplatu vojnih penzija, prije preuzimanja od strane Fonda PIO. Za socijalni

Nova bolnica u Meljinama

Takođe, očekuje se da će privatizovani Centar vojnomedicinskih ustanova Meljine u naredna tri mjeseca biti preuzet od strane kupca. Konzorcijum koji je kupio kompleks planira da na tom zemljištu gradi bolnički i turistički dio novog kompleksa. Bolnički dio koji će se, prema projektu, prostirati na preko 35 hiljada kvadrata, bi, osim postojećih bolničkih odjeljenja, imati radiološki centar, centar za dijalizu, savremeni dijagnostički centar i operacioni blok sa četiri sale, sa po 350 kvadrata.

Bolnica je projektovana sa sedam sp-

ratova, a na njenom vrhu će se nalaziti heliodrom. Uz ovu zgradu je Institut pomorske medicine sa barokomorom i magnetna rezonanca. Bolnica bi, osim dijela sa sadržajima za liječenje i dijagnostiku, imala dio sa spa i velnes centrom u rangu pet zvjezdica.

Drugi dio kompleksa, prema projektu, činiće hotel i apartmanski kompleks. U tom sektoru od oko 50 hiljada kvadrata, planira se gradnja hotela na osam spratova kaskadnog tipa i apartmanski kompleks, sve u rangu pet zvjezdica.

Hotel bi trebalo da ima 21 hiljadu kvadrata, a apartmanski dio 27.500 kvadrata.

Osim toga, tenderska Komisija za realizaciju projekta turističke valorizacije Valdanosa odlučila je nedavno da pozove na pregovore britansku kompaniju "Cubus lux".

Iz Komisije je saopšteno da je dogo-

voreno da se u pregovorima potencijalni investitor obaveže da će u maksimalno mogućoj mjeri uvažiti zahtjeve lokalne samouprave i mještana tog grada, te da se posebno insistira na održavanju i korišćenju maslinjaka na lokalitetu Valdanos, kao i drugim pitanjima koja će biti moguće definisati dugoročnim ugovorom o izdavanju u zakup Valdanosa.

Londonska kompanija ponudila je fiksni godišnji zakup od 18 centi za kvadratni metar, a planirane su investicije vrijedne oko 220 miliona eura.

Kompleks Valdanos nudi se u zakup na 30 godina sa mogućnošću produžetka.

Ta uvala se nalazi četiri kilometra od Ulcinja i ubraja se među najatraktivnije lokacije u Crnoj Gori. Površina kopnenog dijela je 346 hektara. Plaža Valdanosa duga je 342 metra, a široka 11 metara.

U uvali se nalazi vojno odmaralište koje nije u funkciji, a površina objekata je 8,7 hiljada metara kvadratnih.

Uvala Valdanos je i evidentirani podvodni arheološki lokalitet, gdje se mogu očekivati značajna podvodna nalazišta još iz vremena antike. Lokalitet je istorijski veoma poznat i na njemu se nalazi veliki broj stabala maslina.

Krajem juna ističe rok za podnošenje ponuda na međunarodnom tenderu koji je raspisala Vlada za prodaju turističkog kompleksa "Bigovo Trašte", Kotor.

Kompleks čini više od 38 hiljada kvadrata, sa 43 objekta visokogradnje površine 2.873 kvadrata.

"Bigovo-Trašte" se, takođe, nudi u dugoročni zakup do 30 godina, uz mogućnost proširenja.

Mihailo Danilović

Mamula

Predsjednička jahta „Jadranka“

Motorna jahta „Jadranka“, reprezentativno plovilo kojim raspolaže Mornarica Vojske Crne Gore, izgrađena je od jula 1976. do februara 1977. godine. Po narudžbi predsjednika tadašnje SFRJ, projekat je izrađen u Brodarskom institutu u Zagrebu, a izgradnja je realizovana u brodogradilištu Punat na ostrvu Krku. Opremanje jahte povjereno je brodogradilištu u Kraljevici. Izgrađen je samo jedan primjerak unikat i kao takav ne postoji nigdje u svijetu. Projektna dokumentacija u posjedu je posade. Jahta „Jadranka“ je porinuta 26. februara 1977. godine, a 28. avgusta iste godine ušla je u operativnu upotrebu.

Predsjednik tadašnje SFRJ Josip Broz Tito vozio se „Jadrankom“ 24 puta u periodu od 1977. do 1980. godine, uglavnom na relacijama sjevernog Jadrana. Najduža relacija na kojoj je plovio bio je obilazak jedinica Vojno pomorske oblasti 1979. godine, kada se jahta nalazila u luci Zelenika, za vrijeme zemljotresa na crnogorskom primorju.

Brod je pravljen od drveta (uglavnom mahagonij i tikovina), što se na prvi pogled ne može reći, jer svojim izgledom nimalo ne zaostaje za današnjim sličnim jahtama. Urađen je u deplasmanu od 120 tona, dužine 34,1, visine 14,42 i širine 8,2 metra. Gaz jahte je 1,51m, maksimalna brzina 29, a ekonomična 20 čvorova. Pri ekonomičnoj brzini jahta može ploviti do 485 nautičkih milja i ima autonomnost 12 dana, što joj omogućavaju zalihe vode od 6 tona i goriva od 14,4 tone, kao i pogonska grupa koju čine dva motora snage 2150 KS.

Na brodu se nalaze tri salona za dnevni boravak gostiju, kao i dva apartmana i dvije pomoćne kabine za smještaj gostiju. Enterijer je autentičan iz 1977. godine, a oprema za goste (kompleti za ručavanje, čaše i sl.) su posrebrnjeni i pravljeni od najkvalitetnijeg porcelana i kristala tog vremena. Navigacijska oprema i uređaji za upravljanje su, takođe, iz tog vremena, što može primijetiti samo onaj ko poznaje današnju tehniku, jer je ona za 1977. godinu bila napredna tehnologija.

poručnik korvete Goran Đurković

U svoje apartmane i kabine jahta može primiti i smjestiti osam gostiju na noćenje i 10 do 20 na dnevni boravak. Komandant jahte poručnik korvete Goran Đurković, pored iscrpnih podataka koje nam je saopštio o brodu, navodi da posadu jahte čini 10 ljudi - 1 oficir (komandant) i 9 podoficira.

Apartmani i saloni su ukrašeni umjetničkim radovima poznatih umjetnika Ede Murtića, Zlatka Latkovića, Aleksandra Lukovića - Lukijana, Dragana Maleševića i Nikole Raisera. Stone lampe su pravljenе od slonovače, namjenski za brod.

Posljednji remont broda izvršen je od novembra 2007. do aprila 2008. godine, kada je remontovan trup i nadgrađa broda.

Danas se jahta koristi u reprezentativne i protokolarne svrhe državnih organa Crne Gore, što joj i jeste osnovna namjena i nalazi se u sastavu Mornarice VCG. Trenutno baziranje broda je luka Porto Montenegro u Tivtu.

ppk. Marinko M. Slomo

Centar za obuku pilota helikoptera

Crna Gora je uključena u projekat SEEC inicijative koji se tiče pomoći zemljama jugoistočne Evrope u reformi sistema odbrane i jačanja regionalne saradnje. U okviru tog projekta Crna Gora je aplicirala sa projektom "Centar za obuku pilota helikoptera". Očekuje se da će ovaj projekat dobiti podršku zemalja u regionu na jednoj od narednih konferencija, od kojih je prva već u junu ove godine u Crnoj Gori. Kada projekat bude prihvaćen Centar za obuku pilota prerašće u regionalni. Za sada se razvija kao nacionalni.

Ideja o formiranju Centra datira od februara 2008. godine, a projekat je do sada bio na više regionalnih i međunarodnih provjera. Načelnik Generalštaba VCG će na sastanku načelnika generalštabova balkanskih zemalja, koji će biti održan u Beogradu 9. juna ove godine, kandidovati ovaj projekat kao regionalni.

Stručnjaci Vazduhoplovne baze Vojske

Crne Gore smatraju da će Centar za obuku pilota u punoj mjeri afirmisati Crnu Goru, njenu Vojsku i naravno njeno vazduhoplovstvo. U kandidovanju Centra kao regionalnog, a kasnije i, eventualno, šireg međunarodnog, ističu da se mogu izdvojiti dva osnovna zadatka, a koji se odnose na organizaciju i realizaciju teoretskog i letačkog programa obuke pilota helikoptera i logističke podrške obuci stranih pilota na njihovim helikopterima u letjenju iznad naše zemlje.

Naš domaćin, major Toni Sič, načelnik referata za operativne poslove i borbenu gotovost Vazduhoplovne baze, zadužen za prezentovanje projekta Regionalnog centra za obuku pilota helikoptera, istakao je da je osnovni cilj da se kroz Centar zaokruži sistem obuke pilota helikoptera po NATO standardima i pravilima međunarodnog vazdušnog saobraćaja. On navodi da bi se na ovaj način izbjeglo dupliranje aktivnosti i resursa u regionu,

a time doprinijelo regionalnom i funkcionalnom širenju kapaciteta za obuku i njegovom usklađivanju.

major Toni Sič

Pripadnici Vazduhoplovne baze kažu da je bilo logično da se baš ovdje formira Centar za obuku pilota helikoptera. Vazduhoplovna baza baštini tradiciju jedinice koja je više od pedeset godina centar za obuku pilota, dok blizu dvadeset godina stvara helikopterski letački kadar.

Komandant Vazduhoplovne baze, pukovnik Vladislav Vlahović, i sam pilot helikoptera, sa neskrivenim zadovoljstvom ističe da je ovdje osposobljeno preko 1.300 pilota na 29 tipova vazduhoplova koji su bili u naoružanju jedinice od kada ona postoji.

On je istakao da dugogodišnja tradicija i naslijeđe u dva najvažnija segmenta letačke obuke - letačko iskustvo i iskustvo u vazduhoplovnotehničkom održavanju, daju za pravo pripadnicima crnogorskog vojnog vazduhoplovstva da sistematizuju svoja znanja i ponude ih zemljama u regionu i članicama Partnerstva za mir.

“Vazduhoplovna baza ima razrađen sistem obuke pilota helikoptera po svim profilima letačke obuke, posjeduje ljudske i materijalne resurse za obuku pilota, a geografsko-klimatološke odlike aerodroma i rejona letenja su veoma povoljne za letačku obuku u raznovrsnim vremenskim i prostornim uslovima, gotovo tokom cijele godine”, navodi pukovnik Vlahović.

Mnogo je toga do sada preuzeto da se Regionalni centar za obuku pilota dovede u funkciju. Izrađena je studija izvodljivosti i pripremljena Metodska uputstva za obuku pilota helikoptera za sve razdjele letačke obuke za helikopter H-42/45 “Gazela”. Pripremljen je i projekat za izgradnju i opremanje novog heliodroma, uz angažovanje svih resornih stručnjaka Vazduhoplovne baze. Izvršena je preobuka pilota aviona za pilote helikoptera, a njih pet već je dobilo zvanje nastavnika letjenja na helikopterima. Takođe, učinke-

ni su značajni naponi u izučavanju engleskog i njemačkog jezika.

Pored toga, remontovana su i opremljena savremenom vazduhoplovnom opremom četiri helikoptera “Gazela”, čiji resursi traju do 2021. godine, ili 12.000 sati leta.

Uz finansijsku pomoć Kraljevine Danske, rekonstruisana je fiskulturna sala, neophodna za održavanje visokog nivoa fizičke pripremljenosti pilota, multimedijalna sala za izvršnu pripremu pilota za letenje, a potpisan je ugovor o donaciji za adaptaciju objekata za smještaj pilota tokom obuke.

Major Sić je naglasio da Centar za obuku pilota helikoptera već od septembra ove godine sa sopstvenim kadrom i helikopterom “Gazela” može ponuditi realizaciju osnovne i više letačke obuke za pilote iz zemalja regiona. Isto tako, Centar je u mogućnosti da pruži logističku podršku obuci stranih pilota na njihovim vazduhoplovima u pripremi za izvršavanje zadataka u operacijama podrške miru i u slijetanju na visoke terene. Tokom 2010. godine Centar će moći da logistički podrži obuku stranih pilota na njihovim vazduhoplovima u slijetanju na visoke terene u ekstremnim uslovima visokih i niskih temperatura, u gašenju požara i obuci u traganju i spasavanju. Od septembra 2011. godine, Centar će biti kadrovski i tehnički spreman za provođenje teoretske i letačke obuke na engleskom jeziku.

Da bi Centar efikasno i u punim kapacitetima funkcionisao i obezbijedio im-

plementaciju NATO programa obuke pilota helikoptera potrebno je intenzivirati razmjenu iskustava na ekspertskom nivou. U tom cilju, upućeni su pozivi mobilnom timu NATO za obuku pilota, a planira se i upućivanje naših nastavnika letjenja u centre za obuku pilota NATO.

Pored usvajanja NATO standarda, završetka infrastrukturnih radova i učenja engleskog jezika do nivoa STANAG-3 od strane nastavnčkog kadra, nabavka novog višenamjenskog transportnog helikoptera obezbijediće uslove i proširiti mogućnosti Centra u obuci pilota po svim profilima letačke obuke.

Uz sve preduzete radnje u cilju obezbjeđenja prihvatljivosti ideje o formiranju Centra za obuku pilota na regionalnom nivou u okviru Vazduhoplovne baze VCG, preduzimaju se i koraci u pravcu dobijanja međunarodno priznate sertifikacije diploma koje bi dobijali piloti po završetku obuke. U tom cilju planirana je prezentacija Centra za obuku u Briselu za predstavnike Evropske agencije za odbranu.

ppk. Marinko M. Slomo

Snajperska puška "Crna strijela"

Pominjanje snajperiste i snajperske puške izaziva sliku nestandardnog oružja (izgleda, dimenzija, oblika, a ponekad i kalibra), koje strijelcu omogućava da na većim daljinama (na granicama ili izvan granica efikasnog dometa jurišnih pušaka) efikasno pogađa i neutrališe važne protivničke ciljeve.

Pored tehničkih preduslova koje treba da ima snajperska puška (a koji se odnose na kvalitet izrade, izbor kalibra i mehanizma za okidanje, ergonomiju cijele puške, a naročito kundaka), bitan element jeste izbor i kvalitet optičkog nišana, ili kako se danas kaže, optoelektronskog uređaja za nišanje danju i noću. Međutim, da bi snajperski sistem bio kompletni, neophodan je i ljudski faktor - strijelac snajperista.

Težnja današnjih snajperskih i protivsnajperskih timova je povećanje dometa i preciznosti, a to znači opremiti snajperski tim oružjem koje će i na daljinama većim od kilometar

moći uspješno da eliminiše protivničkog snajperistu. Izbor je pao na veliki kalibar i čuvenu "pedeseticu", kako se kaže na Zapadu, odnosno na kalibar 12,7mm u prevodu.

Danas postoje mnogobrojne snajperske puške velikog kalibra. Pored nogu vojnika u Avganistanu i Iraku, mogu se vidjeti neki od modela "pedesetice", uglavnom, proizvod firme "Barret Firearms".

To su puške uglavnom poluautomatskog dejstva, sa okvirima od pet do dvanaest metaka, a

vozilima na daljinama do 1500m i ciljeva u lakooklopljenim vozilima i iza zaklona na daljinama do 800m. Pored uništavanja žive sile, "Crna Strijela" se može koristiti i za dejstvo protiv ciljeva, kao što su neoklopljena i lako oklopljena vozila, prizemljeni vazduhoplovi, radari i druga elektronska oprema, centri veze i komandna mjesta. Oružje je pogodno za upotrebu i u brdsko-planinskim predjelima, te za uništavanje plutajućih mina na rijekama, jezerima i moru.

"Crna Strijela" je tzv. repetirka, osnovne koncepcije

najefikasnije su na daljinama od 800m, sa srednjim vrijednostima nišanskih sprava, do 1800m, sa vrlo preciznim nišanskim spravama. Dakle, efikasnost najviše zavisi od kvaliteta optičke sprave, ali i tačno određene udaljenosti cilja. Poznata je njemačka snajperska puška „AW-2000“, kojom se cilj uvećava i do deset puta. Kako je vrlo važno određivanje udaljenosti do cilja, proizvođači uporno rade na razvoju minijaturnih laserskih daljinomjera.

Specijalne jedinice Vojske Crne Gore opremljene su teškom snajperskom puškom M93 "Crna Strijela" koja je razvijena u "Zastavi" u Kragujevcu početkom devedesetih godina. Kalibra je 12,7mm, ukupne dužine 1670mm i težine 16kg.

Puška M93 je namijenjena za gađanje ciljeva na otvorenom prostoru i u neoklopljenim

zasnovane na Mauzerovom sistemu. Puška je razvijena u dva kalibra - Vojska Crne Gore koristi varijantu kalibra 12,7x108mm (ruski metak za teške mitraljeze DŠK i NSV), dok je za zapadno tržište namijenjena verzija prilagođena američkom metku 12,7x99mm (metak za mitraljez Browning M2HB). Teška cijev, dužine 1007mm, izrađena je od hrom-nikl-vandijum čelika koji se koristi za izradu topovskih cijevi. Oružje se puni okvirom kapaciteta pet metaka. Energija trzanja ublažena je postavljanjem dvokomorne gasne kočnice na usta cijevi i ugradnjom dva amortizera u kundak, koji smanjuju trzaj i do 62 odsto. Puška je opremljena optičkim nišanom "Zrak" M94 8x56, a ugrađeni nosač može da prihvati i nišane drugih proizvođača.

Na oružje je ugrađen dvonožac kao i preklopajuća ručica za nošenje, što pored olakšanog nošenja olakšava i montiranje i postavljanje puške u položaj za dejstvo.

ppk. Marinko M. Slomo

Pristup NATO tajnama

Pristup tajnim podacima je ograničen i može se ostvariti samo na način i pod uslovima propisanim Zakonom o tajnosti podataka, propisima donesenim na osnovu zakona i međunarodnim ugovorima koje zaključuje Crna Gora.

Pristup tajnim podacima ima samo ono lice kome je izdata dozvola za pristup tajnim podacima. Na taj način se obezbjeđuje zaštita tajnih podataka, kako se tajni podaci ne bi našli u posjedu lica koja nemaju dozvolu i kako bi se spriječila njihova zloupotreba.

Crne Gore, predsjednik Skupštine Crne Gore, predsjednik Vlade, ministri unutarašnjih poslova i javne uprave, inostranih poslova, finansija, odbrane, državni tužilac i predsjednik Vrhovnog suda, pristup tajnim podacima mogu imati pravna i fizička lica kojima je izdata dozvola za pristup tajnim podacima odgovarajućeg stepena.

Pristup tajnim podacima stepena tajnosti INTERNO imaju svi zaposleni u državnom organu i institucijama, dok pristup podacima stepena tajnosti PO-

đenje bezbjednosne provjere je 30 dana za dobijanje dozvole za pristup tajnim podacima POVJERLJIVO, 90 za TAJNO i 180 za STROGO TAJNO, nakon čega Agencija podnosi Direkciji izvještaj o izvršenoj bezbjednosnoj provjeri, sa preporukom za izdavanje ili uskraćivanje dozvole za pristup tajnim podacima. Pozitivna preporuka rezultira izdavanjem dozvole od strane Direkcije, a preporuka za uskraćivanje dozvole podrazumijeva postojanje određenih bezbjednosnih rizika i smetnji i donošenje rješenja, od strane Direkcije, o odbijanju zahtjeva za izdavanje dozvole za pristup tajnim podacima.

Dozvola za pristup tajnim podacima stepena POVJERLJIVO traje deset godina, TAJNO pet i STROGO TAJNO tri godine. Prilikom uručivanja dozvole, Direkcija upoznaje korisnika sa propisanim uslovima za postupanje sa tajnim podacima, kao i pravnim i drugim posljedicama njihovog neovlašćenog otkrivanja. Budući da prilikom preuzimanja dozvole Direkcija obavezuje na potpisivanje izjave o postupanju sa tajnim podacima u skladu sa Zakonom, ukoliko korisnik ne potpiše izjavu dozvola mu se neće izdati.

Prije isteka važenja dozvole za pristup tajnim podacima, a najkasnije 180 dana prije, Direkcija u pisanom obliku obavještava korisnika da može da podnese zahtjev za produženje važenja dozvole za pristup tajnim podacima.

P.K., B.D., I.P.

Sertifikovanjem Sporazuma o bezbjednosti informacija, koji je zaključen između Crne Gore i NATO, omogućen je pristup i NATO tajnim podacima onim licima koja posjeduju dozvolu za pristup NATO tajnim podacima - Security Clearance. Posjedovanje te dozvole omogućava korišćenje NATO tajnih podataka koji se prosljeđuju Crnoj Gori, kao i pristup tim podacima van Crne Gore, prilikom održavanja sastanaka na kojima se razmatraju informacije povjerljive prirode, učešća na obukama i vježbama u osjetljivim oblastima, kursevima i drugim aktivnostima.

Postupak izdavanja dozvole

Osim lica koja imaju pristup tajnim podacima bez dozvole, a to su: Predsjednik

VJERLJIVO, TAJNO i STROGO TAJNO, samo lica koja posjeduju dozvolu.

Procedura izdavanja dozvole počinje podnošenjem zahtjeva za izdavanje dozvole, od strane starješine organa, za rukovaoca tajnih podataka ili drugog zaposlenog u organu, dok za pravno lice i njegove zaposlene, zahtjev podnosi zakonski zastupnik pravnog lica. Uz zahtjev za izdavanje dozvole podnose se propisani dokazi, nakon čega Direkcija podnosi zahtjev za sprovođenje bezbjednosne provjere Agenciji za nacionalnu bezbjednost.

U zavisnosti od toga za koji stepen tajnosti se traži dozvola, rok za sprovo-

Sport u vojsci

Nakon prijema, prije godinu dana, u Međunarodni savjet za vojne sportove (CISM), Sportski savjet Vojske Crne Gore pojačao je svoju aktivnost. Načelnik GŠ VCG viceadmiral Dragan Samardžić postavio je pred Sportski savjet zadatak da se kvalitetno pripremi za učešće na Svjetskim vojnim igrama koje će biti održane 2011. godine u Brazilu, godinu dana prije Olimpijade. Inače, CISM ima dobru saradnju sa Međunarodnim olimpijskim komitetom.

Moto CISM-a je „prijateljstvo kroz sport“. Cilj je, ne samo prijateljstvo kroz sport sa zemljama članicama ove organizacije, nego i razvijanje prijateljstva sa civilnim strukturama, prije svega sa sportskim organizacijama.

U VCG je povećan broj sportova u odnosu na sportove zastupljene u CISM-u. Na spisku sportova ove organizacije su neki za koje naša vojska još nije spremna da odgovori.

potpukovnik Nenad Čobeljić

Karakteristični sportovi su pentatloni koji obuhvataju pet disciplina. U VCG postoje tri pentatlona: aeronautički, vojni i mornarički.

„Mi smo uradili prilično mnogo toga u kratkom vremenskom periodu. Svi naši ljudi koji se bave sportom i koji treba da uzmu učešće u sportskim takmičenjima rade i drugi posao koji je važniji za vojsku, tako da smo podjelom posla obezbijedili da to ne bude veliko opterećenje“, rekao je potpredsjednik Savjeta potpukovnik Nenad Čobeljić. Sportski savjet ima predsjedništvo i odbore jedinica. U svakoj jedinici Vojske postoji čovjek koji je

zadužen za sport. To omogućava da to lice, uz saradnju svih ostalih, može da vlada stanjem u tom sportu u Vojsci.

U Danilovgradu su urađena dva terena za tenis. Radi se na tome da se stvore i druge mogućnosti da pripadnici naše Vojske koriste te terene. U tom cilju neophodno je obezbijediti instruktora i sportske rekvizite. Postoji mogućnost da se tereni ustupe i civilima. Zatim, urađena je staza sa preprekama po najboljim standardima, atletska staza sa osam traka, pomoćne staze za skok u dalj, dva terena za fudbal, rukomet. „Planiramo da na dan otvaranja tih terena realizujemo takmičenje u odbojki i atletici. Čak smo razmišljali da to takmičenje u atletici bude otvorenog tipa, da dođu ljudi iz atletskog saveza sa svojim takmičarima“, kazao je Čobeljić.

Takođe, postoje planovi da se uz Podgorički maraton organizuje i vojni dio maratona uz učešće organizacije CISM. Ova organizacija finansira dio troškova, dok drugi dio finansira država domaćin.

Ova godina će, i što se tiče sporta, biti prilično teška, upravo zbog finansijske situacije. Pred Savjetom su veliki ciljevi i planovi, ali ono što je najbitnije jeste da postoji volja i želja njenih članova da ih uspješno realizuju.

Sanja Dajević

Sistem odbrane Islanda

I stajaća vojska u planu

Island nema regularne oružane snage. Funkcije odbrane do 2006. godine vršila je NATO baza u Keflaviku. Island Defense Force (IDF) u Keflaviku bila je jedinstvena komanda podređena Komandi združenih snaga SAD i sastojala se od kopnenog, pomorskog i vazduhoplovnog osoblja, kao i lokalnih islandskih civila.

IDF je formiran 1951. godine, kada su, na zahtjev NATO-a, Sjedinjene Američke Države potpisale sporazum za obezbjeđenje odbrane Islanda. IDF komandant bio je kontra-admiral ratne mornarice, kao i komandant vazduhoplovne flote Keflavik i islandskog Sektora za anti-podmorničko ratovanje. Keflavik je bio glavni centar na svijetu za anti-podmorničko ratovanje (ASW).

Oružane snage SAD su bile odgovorne za bezbjednost Islanda do 2006. godine. Američki ambasador u Islandu 15. marta 2006. najavio je odluku Sjedinjenih Država da povuče IDF prije kraja septembra te godine, nakon čega su SAD i Island započeli pregovore o daljem pružanju odbrane. Pregovori su završeni potpisivanjem Tehničkog sporazuma 29. septembra 2006. godine, kao i Ugovora o razumijevanju, potpisanog 11. oktobra iste godine, o budućoj

bilateralnoj bezbjednosnoj saradnji fokusiranoj na odbrani Islanda i sjeveroatlantskog regiona od prijetnji poput terorizma i trafikinga. Nakon odlaska i posljednjeg američkog vojnika baza Keflavik stavljena je u civilnu upotrebu. U kontekstu novih sporazuma, zajedničke aktivnosti su otpočele odmah nakon njihovog potpisivanja, a 2008. godine potpisan je i sporazum između obalskih straža SAD i Is-

landa o programu zajedničke obuke i razmjene iskustva.

Island ima i svoje snage koje funkcionišu u okviru Ministarstva inostranih poslova i Ministarstva pravde.

U okviru Ministarstva inostranih poslova Island ima Jedinicu za odgovor na krize (ICRU). ICRU jedinica učestvuje ili je učestvovala u misiji ISAF u Avganistanu, NTM-1 u Iraku, KFOR-a na Kosovu, u okviru UNPROFOR-a, a kasnije i SFOR-a Bosni, misiji UNIFIL u Libanu, u Šri Lanki i UNICEF-a u Sudanu i Palestini.

U aprilu 2008. godine Island osniva Agenciju za odbranu koja obuhvata Sistem za zaštitu neba, kao i moguću stajaću vojsku. Islandska Agencija za odbranu je pod nadležnošću ministra inostranih poslova. Sistem za zaštitu neba osnovan je 1987. i predstavlja glavni element Agencije za odbranu. Kada se govori o mogućoj stajaćoj vojsci, trenutno, političke partije u Islandu su protiv formiranja redovnih oružanih snaga. Međutim, usljed raznih događaja u svijetu Vlada Republike Island razmatra preduzimanje koraka za formiranje

oružanih snaga na Islandu.

U okviru Ministarstva pravde funkcionišu Obalska straža i Posebna jedinica pod komandom šefa policije, poznata i pod nazivom Vikinški odred.

Nakon što je Island povratio svoju suverenost 1918. godine osnovana je islandska Obalska straža. Ona je odgovorna za zaštitu suvereniteta Islanda i vitalnih interesa poput najvrijednijih prirodnih resursa Islanda-njegovih ribolovnih područja, kao i pružanja sigurnosti, spašavanja i traganja. Danas Obalska straža je primjer borbenih snaga opremljenih oružanim patrolnim plovilima i avionima i učestvuje u mirovnim operacijama u stranim zemljama.

Vikinški odred čini grupa dobro obučениh operativaca. Jedinica brine o sigurnosti države, sprovodi protivterorističke akcije, obezbjeđuje sigurnost stranih zvaničnika i podržava policijske snage u zemlji, kada je to potrebno. Članovi odreda bili su razmješteni na Balkanu kao dio operacija koje vodi NATO, a neki članovi su raspoređeni u Avganistanu.

Zorica Minevska

Komandno-štabna škola Kopnene vojske SAD

UNITED STATES ARMY COMBINED ARMS CENTER
Fort Leavenworth, Kansas

Oficir VCG Ilija Daković o školi i njenom radu

Major Ilija Daković, prvi oficir Vojske Crne Gore koji se školuje na Komandno-štabnoj školi Kopnene vojske SAD, upozna je čitaoce "Partnera" o istorijatu te prestižne obrazovne institucije, kao i o samom školovanju u njoj.

Prva klasa od 22 poručnika

Godine 1881. Vilijam T. Šerman osnovao je Školu za osposobljavanje pješadije i konjice u Fort Levenvortu. Prvu klasu škole činila su 22 poručnika. Škola je 1903. godine reformisana u školu srednjeg nivoa za sve rodove i nazvana je „The school of the Line“. Ova će škola vremenom evoluirati u instituciju koja je stekla današnju reputaciju „The Command and General Staff College“ (CGSC). Od početka pa do danas, škola osposobljava oficire svih rodova i službi.

Komandno-štabna škola ima dva područja obrazovanja: Intermediate Level Education (ILE) u trajanju od 15 sedmica i Advanced Operations and Warfighting Course (AWOC) u trajanju od 25 sedmica. Prvi dio je široka baza obrazovanja oficira i uključuje kritičko razmišljanje, vrednovanje i unaprijeđivanje lidera, istoriju 20. vijeka, strateške studije, operativne studije i taktičke studije. Sadržaj AWOC razvija vještine ratovanja i liderstva za učešće u totalnim operacijama za razne formacijske nivoe. Osim ovih opštih sadržaja školovanja, CGSC kao opciju nudi i master studije o trošku zainte-

resovanog studenta.

U Odjeljenju za međunarodne vojne studente, 1973. godine, ustanovljena je i tzv. Kuća slavnih. Da bi bio uveden u Kuću slavnih, oficir mora biti diplomac na

CGSC i da je dostigao jednu od najviših vojnih dužnosti u oružanim snagama njegove zemlje. Čak je 15 međunarodnih oficira iz CGSC postalo šefovima njihovih država širom svijeta. Do sada je u Kuću slavnih uveden 231 oficir iz 63 zemlje. I bivši načelnik GŠ bivše JNA general Veljko Kadijević uvršten je u Kuću slavnih.

Tri pripremna kursa

Nakon ulaznog obrađivanja međunarodnih studenata od strane Odjeljenja za međunarodne vojne studente Komandno - Generalštabnog Koledža, realizovan je prvi od tri pripremna kursa. Radi se o pripremnom kursu čiji je cilj da studente upozna sa načinom funkcionisanja američkog političkog, javnog i kulturnog

života i američkom istorijom, kulturom i običajima. Drugi pripremni kurs P-920 tiče se osnovnih postulata funkcionisanja vojske SAD i pohađa se i polaže u elektronskoj formi (on-line), a završni pripremni kurs P - obuhvata osnovne taktičke postupke i rješavanje taktičkih zadataka u skladu sa načelima upotrebe jedinica.

Na defileu zastava i crnogorska

Redovno školovanje na Komandno Generalštabnom koledžu započela je 11. avgusta 2008. godine jedna od najbrojnijih klasa studenata, 009-01, koja uz 65 internacionalnih ima 829 američkih oficira. Školovanje je tog dana započeto tradicionalnim Defileom zastava na kome je Crna Gora od obnove pune državnosti prvi put bila zvanično predstavljena svojim predstavnikom i zastavom.

Department of Defense Field Studies Program je možda najinteresantniji sadržaj školovanja jer međunarodnim oficirima nudi više studijskih putovanja radi upoznavanja američkog načina života. Studenti su u aprilu ove godine posjetili američki glavni grad i najznačajnije vojno političke institucije SAD. Tom prilikom je organizovan i prijem za vojne atašee zemalja, a među zvanicama se po prvi put našao i crnogorski predstavnik - vojni ataše Crne Gore u Vašingtonu potpukovnik Rajko Pešić.

Ilija Daković

Sastanak predstavnika Ministarstva odbrane i vojnih atašea

U kasarni "Milovan Šaranović" u Danilovgradu održan je sastanak predstavnika Ministarstva odbrane i vojnih atašea akreditovanih u Crnoj Gori. Sastanak je otvoren uvodnim izlaganjem pomoćnika ministra odbrane Draška Jovanovića, nakon čega su vojni izaslanici upoznati sa aktivnostima i rezultatima ostvarenim u reformi sistema odbrane i u okviru Partnerstva za mir. Na sastanku su razmijenjena mišljenja o najaktuelnijim pitanjima koja se odnose na sistem odbrane Crne Gore.

Polaznici Škole demokratskog rukovođenja gosti Ministarstva odbrane

Polaznici VII generacije Škole demokratskog rukovođenja, koju čine predstavnici političkih partija, nevladinog sektora i medija, posjetili su Ministarstvo odbrane.

Učesnicima su se obratili pomoćnik ministra za politiku odbrane Draško Jovanović i drugi predstavnici Ministarstva odbrane. Gosti su upoznati sa reformom sistema odbrane Crne Gore, međunarodnom odbrambenom saradnjom, kao i aktivnostima Crne Gore u okviru programa Partnerstvo za mir.

Djeca iz vrtića na vojnom aerodromu

Djeca iz vrtića "Đina Vrbica" posjetila su vojni aerodrom u Golubovcima. Grupa od šesdesetoro djece i šest vaspitača imali su priliku da posjete Vazduhoplovnu bazu VCG i da se upoznaju sa njenim radom kroz razgovor sa pilotima.

Turski brod u Kotoru

Brod Mornarice Republike Turske M - 264 TCG "ERDEMLI" uplovio je u luku Kotor, u okviru višednevne posjete Mornarici Vojske Crne Gore.

Tokom posjete izvedene su zajedničke vježbe, a organizovani su i sportski susreti predstavnika crnogorske i turske mornarice.

MONDEM program uspješan

Godišnji sastanak Upravnog odbora MONDEM programa (uništavanje viška naoružanja) održan je u Ministarstvu odbrane. Sastanku su prisustvovali ministar odbrane Boro Vučinić, šefica Misije OSCE-a u Crnoj Gori ambasadorka Paraskiva Badesku i stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Aleksandar Avanesov.

Na sastanku je predstavljen dosadašnji progres u realizaciji MONDEM programa i planovi za 2009 i 2010. godinu. Konstatovano je da su dvije, od četiri komponente projekta, uspješno realizovane, i to uništavanje teškog naoružanja i toksičnih i opasnih materija.

Rizik kao svakodnevnica

Oficir VCG nastavlja svoje zapise iz Misije u Liberiji

Osnovni zadatak vojnog posmatrača je da prati šta se dešava u zoni odgovornosti tima i da na osnovu informacija koje uglavnom dobija od lokalnog stanovništva pravi izvještaje koje prosljeđuje komandi sektora. Radni dan traje od 9 do 17 časova.

Svakog petka, na oglasnu tablu, operativni oficir okači plan patrole za sljedeću nedjelju. Otprilike, svako je u patroli bar tri puta nedjeljno. Vrijeme u patrolama mi brže prolazi, pa se redovno mijenjam sa kolegama i svaki dan sam u vozilu ili

helikopteru. Većini njih ovo nije prva misija. Ukrajincu je već četvrta, pa se rado mijenjaju i ostaju „kod kuće“.

Odlazak u patrolu podrazumijeva da se ode do određenog mjesta (ovdje se svako mjesto, čak i ono sa pet kuća zove Town grad), i na licu mjesta ostvari neposredan kontakt sa ljudima. Svaki grad ima svog Town chief-a, osobu koja je nešto kao gradonačelnik. On je, zapravo, osoba koju prvo potražimo kad stignemo. Sa sobom uvijek vodimo prevodioca. Zvanični jezik je engleski, ali Liberijci imaju i svoj jezik, zapravo mješavinu engleskog i mnogobrojnih lokalnih dijalekata, tako da nam je prevodilac stvarno ponekad potreban. Osim za prevođenje, prevodilac nam je nezamjenjiva osoba za prikupljanje informacija kad se rade vanplanske patrole. Topografske karte ovog regiona su toliko loše da ponekad koristimo satelitske snimke za orijentaciju. Nakon što nađemo gradonačelnika i nakon uspostavljanja kontakta, prelazimo na popunjavanje standardnog upitnika. Upitnik sadrži pitanja koja su vezana za broj stanovnika, uslove života, obrazovanja, liječenja, broj NVO koje pomažu taj grad. Nakon povratka u tim, pravimo izvještaj.

Osnovna pravila bezbjednosti nalažu da uvijek idu dvoje kola, sa po dva posmatrača u kolima. Ovo i zbog loših uslova puta i zbog drugih opasnosti. Svaki odlazak je rizičan sam po sebi. No, rizik je inače dio posla, pa to primamo ćutke. Još niko u timu nije odbio da ide u patrolu.

Saobraćaj nije srećom toliko gust, ali posebnu opasnost predstavljaju neobazrivi motociklisti, koji iskršavaju niotkuda i najčešće su upravo oni uzrok udesa. Mo-

tocikli su ovdje najmasovniji oblik prevoza. Troše malo, izdržljivi su, prolaze gdje ne mogu kola i što je najvažnije jeftiniji su u svakom pogledu od kola. Nije rijedak prizor da se na jednom motociklu vide trojica, ili čak četvorica putnika.

Nakon završenog radnog dana odlazimo u kuću gdje smo smješteni. Ipak, većinu slobodnog vremena opet provodimo u bazi, u teretani, uz internet ili gledajući filmove na računarima. Komunikacija sa najbližima je često ograničena zbog raznih kvarova telefona i računara. Ipak, bolje je nego sam se nadao. Ne treba zaboraviti da je ovo ipak zabit u Africi.

Srećom, međuljudski odnosi su odlični. Svako je svjestan da je i ambasador svoje zemlje, pa se svi konflikti rješavaju kulturno i iskreno. Ovdje nema "zle krvi". Svi zavisimo jedni od drugih. Nikakva razlika nam nije problem. Vikendima se družimo uz roštilj. Zapravo, sva hrana se i priprema na roštilju pošto nemamo peć. Ali ovaj "vikendaški" je zvaničan roštilj, uz pivo. Uprkos svim teškoćama, moto svih ljudi u timu je ENJOY THE MISSION!

Branko Đurđić
Greenville, UNMIL

NATO

prilagodljiv i dugovječan

O novom strateškom konceptu Alijanse, kroz parlamentarnu prizmu, piše bivši ministar inostranih poslova Norveške i sadašnji specijalni izvijestilac Parlamentarne skupštine NATO-a Jan Petersen

Kada je 1999. godine, terorizam jedva pominjan kao upozorenje, NATO čak nije ni razmatrao mogućnost jedne "spoljnje misije", tako ambiciozne kao što je ona u Avganistanu, a naš proces proširenja je tek bio na početku.

Alijansa je prvi put 2001. godine inicirala Član 5, kao odgovor na terorističke

često moraju da objasne svojim biračima zašto je trošenje oskudnih resursa i rizikovanje života vojnika u dalekim operacijama toliko važno.

Iz tih razloga, vjerujem da novi Strateški koncept treba da adresira neke zabrinutosti parlamentaraca NATO država. Parlamentarna skupština NATO-a na taj dokument priprema komentare. Biće to fundamentalni akt - vodič Saveza.

Istovremeno, Koncept mora biti lako čitljiv, obuhvatiti vrijednosti NATO-a ali i jasnim jezikom objasniti opasnosti pred kojima se nalazi.

Takođe, Dokument mora postaviti i koncepte koji će NATO učiniti fleksibilnijom organizacijom, sposobnijom da se izbori sa rastućim izazovima. Moji komentari ne moraju obavezno odslikavati viđenja članova Parlamentarne skupštine, ali vjerujem da će mnogi, ako ne i većina, mojih kolega sa mnom ga podijeliti.

Mi ne možemo pozvati naše građane da podrže misije Alijanse sve dok ne jasno ne saopštimo šta je njen cilj. Mi to dugujemo javnosti i posebno našim nacionalnim vojskama, kako bi im bilo jasno sa kojim se izazovima suočavamo i kako planiramo da umanjimo rizike kojim se izlažu.

Bilo koji literalni pregled, koji se bavi strateškim pitanjima pokazaće da postoji široka lepeza bezbjednosnih pi-

tanja koja su obilježena crvenim slovima, a među kojima su ugrožavanje prirodne okoline, terorizam, proliferacija, informaciona i energetska bezbjednost.

Novi Strateški koncept treba da potvrdi blisku povezanost između bezbjednosti i razvoja, ali i da podcrta neophodne posljedice za planiranje i razmještaj vojnih snaga Saveza.

Postoji takođe čvrst konsenzus o tome da isključivo vojna rješenja nisu prikladna za izazove sa kojima se susrijemo. To vidimo na primjeru Avganistana, gdje su vojni aspekti neophodni ali su nedovoljna komponenta sveobuhvatnog rješenja.

Kada je riječ planiranju i razmještanju oružanih snaga, novi Strateški koncept treba da potvrdi i naglasi da ta pitanja moraju biti realizovana kao plod najtješnje saradnje između političkih i vojnih vlasti, kako u planiranju tako i u izvršavanju dalekih misija. To takođe znači da treba ohrabriti bliskije

napade od 11. septembra. Najizazovnije spoljnu misiju u Avganistanu započela je 2003. godine. Istovremeno, NATO je nastavio dalje, u članstvo je primljeno deset novih članica, kreirane su nove strukture, partnerstva i inicijative kao što je Savjet NATO-Rusija. Organizacija je nastavila politiku "otvorenih vrata" za nove članice i partnere, ali i politiku razvijanja odnosa sa susjedima i drugim međunarodnim organizacijama.

Kako je NATO savez demokratskih zemalja, parlamenti njegovih članica primarni su komunikacioni kanali između građana tih država i rukovodstva Alijanse. Upravo su parlamentarci ti koji

kontakte i uključenje nevladinih organizacija u rješavanju tih pitanja.

NATO je politički i vojni savez, a mi treba pažljivo da procjenjujemo kakva bi trebalo da bude njegova uloga u rješavanju specifičnih izazova.

Međunarodni terorizam je, na primjer, ključna bezbjednosna prijetnja, posebno kada se ima u vidu njegov potencijal udruživanja sa ekstremističkim organizacijama i mogućnost upotrebe oružja za masovno uništenje. Ipak, nije potpuno jasno da li je NATO odgovarajuća organizacija za adresiranje tih prijetnji.

No, kako je on sastavljen od demokratskih država, trebalo bi da otvoreno kažemo da ćemo zaštititi naše građane od

onih koji se nasilno protive principima i vrijednostima naših društava. Mi bi trebalo i da koristimo NATO kao forum na kojem se razmjenjuju informacije i koordiniraju odgovori u slučaju napada.

Lako je napraviti listu izazova koji mogu uticati našu zajedničku bezbjednost. Ali s druge strane, nije lako odrediti ključne oblasti gdje bi NATO mogao igrati značajnu ulogu.

I upravo to je nešto što nova Strategija mora da uradi.

Fokusiranje NATO-a na ono što može dobro da uradi, a to je planiranje, obuka i izvođenje vojnih operacija, te izvršavanje humanitarnih i civilnih misija, biće važan zadatak novog strateškog koncepta.

Bez obzira na to da li su naše snage razmještene na 100 ili 5 hiljada kilometara daleko od matične baze, njima je i dalje neophodna najefikasnija komunikacija, stalni nadzor i adekvatna oprema. Njima je potrebna mogućnost brzog premještanja i zaštite od neprijateljske vatre.

Takođe, trebalo bi da razmotrimo stvaranje fleksibilnijih i adekvatnijih NATO

struktura za donošenje odluka. Iako su, kao što je poznato, Sjeverno-atlantski savjet i Vojni komitet posebna tijela, integracija bi mogla značajno racionalizovati proces donošenja odluka.

Istovremeno, konsenzus je najvažnija stvar pri donošenju odluka u Alijansi, i kao takav treba da ostane ključni pristup kada je riječ o donošenju velikih odluka.

Ključ dugovječnosti NATO-a, precizno rečeno, je to što je dokazao da je prilagodljiva organizacija koja održava svoju povezanost.

I pored svega, moramo se veoma skoro suočiti sa činjenicom da Savez ima ugovorne limite. Član 10, jasno navodi da bilo koja evropska zemlja može se pridružiti Alijansi, ali postoji još njih koje to nijesu postale. U nekom trenutku, moramo donijeti odluku da li su geografski limiti i dalje prihvatljivi i, ako nijesu, koje posljedice to ima za Alijansu.

Strateško okruženje dramatično se promijenilo. Vrijeme je za novi Strateški koncept.

Pripremila O. Đukanović

Prvo priznanje nezavisnosti Crne Gore

Prošle su tri godine otkad je Crna Gora, referendumom, obnovila svoju punu državnost. Crna Gora je 21. maja 2006. godine demokratski iskazanom voljom naroda opet postala država sa punim suverenitetom, jer je nakon 1918. godine samo u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji imala neke elemente državnosti. Crnoj Gori nezavisnost nikada nije data, nije poklonjena. I prvi put, 1878. godine, na Berlinskom kongresu, Crnoj Gori je samo priznata faktička nezavisnost koju je ostvarila dugom nacionalno-oslobodilačkom borbom, otporom da se potčini moćnoj turskoj carevini koja je vladala cijelim Balkanom.

Na Berlinskom kongresu, od 13. juna do 13. jula, usvojen je zaključak da „Crnoj Gori priznaju nezavisnost Visoka Porta (Turska) i sve one visoke ugovorne strane koje to dosad nijesu učinile“. Ovaj drugi dio se, praktično, odnosi na Veliku Britaniju. Predstavници svih drugih velikih sila su na Kongresu u Berlinu izjavili da su i do tada priznavali nezavisnost Crne Gore. Tako je, zapravo, na Berlinskom kongresu samo potvrđena već ostvarena nezavisnost dr-

žave, a priznanje je osnaženo i formalnim prihvatanjem suverenosti Crne Gore od strane Turske i Britanije.

Turska je, inače, i prije Berlinskog kongresa, pošto je njena vojska bila poražena u slavnim bitkama u Crnoj Gori, kao i od strane Rusije, Sanstefanskim mirovnim ugovorom prihvatila da „konačno priznaje nezavisnost Knjaževine Crne Gore“. Uslove tog ugovora diktirala je Rusija, ali se Velika Britanija kasnije usprotivila tom aktu i zatražila je reviziju Sanstefanskog mirovnog ugovora. Njen stav je prihvatila i Austro-ugarska, a obje te zemlje nastojale su da Rusiju izbace sa Balkana. Zato je i sazvan Berlinski kongres, prije svega, radi toga da bi evropske sile, bez presudnog uticaja Rusije, uspostavile svoj poredak na Balkanskom poluostrvu.

Crna Gora jeste na Berlinskom kongresu dobila puno priznanje svoje nezavisnosti, ali je njegovim odlukama izgubila znatan dio teritorije koji je bila dobila Sanstefanskim mirovnim ugovorom. Prema tom aktu, iz marta 1878. godine, državne granice Crne Gore su išle od Gacka do Drine i Lima i Prijepolja i gotovo sve do Peći. Na Ber-

linskom kongresu granice su izmijenjene, na osnovu dogovora Austro-ugarske i Rusije. Prema Sanstefanskom mirovnim ugovoru, teritorija Crne Gore je iznosila 15.000 kvadratnih kilometara, a na osnovu odluka Berlinskog kongresa 8.665 kvadratnih kilometara. Poslije Berlinskog kongresa, teritorija Crne Gore je još uvećana i iznosila je 9.475 kilometara.

Ipak, Berlinski kongres, na kome nijesu bili prisutni predstavnici balkanskih država, Balkan je tako uređen da su velike sile zadržale sopstveno pravo odobravanja svih promjena u tom dijelu Evrope. Bez obzira na suštinski značaj Berlinskog kongresa za puno priznanje nezavisnosti Crne Gore, Knjaževini su tada nametnuti i neki uslovi. Jednim članom Berlinskog ugovora, na primjer, Crnoj Gori je nametnuta obaveza da isplati državni dug Otomanskog Carstva za oblasti koje su joj mirovnim ugovorom pripale. Čak i poslije Berlinskog kongresa, velike sile su pokušavale, a nekad i uspijevale, da izvrše korekcije teritorijalnih dobitaka Crne Gore.

I. Despotović

Berlinski kongres

ENGLISH

ORGANIZACIJA

PRESS CENTAR

BIBLIOTEKA

MULTIMEDIJA

NASLOVNA STRANA

KABINET

MINISTAR

ORGANIZACIJA

PITAJTE MINISTRA

KONTAKT

LINKOVI

VLADA
POČETNA STRANA

Najava: Ministar odbrane Republike Bugarske Nikolaj Conev boravi u posjeti Crnoj Gori

Ministar odbrane Boro Vučinić primiće ministra odbrane Republike Bugarske Nikolaja Coneva u srijedu 27. maja 2009. godine. Ceremonija svečanog dočeka ispred Ministarstva odbrane biće organizovana u 11,00 sati, a sastanak delegacija u Multimedijalnoj sali je predviđen za 11, 25 sati. Tom prilikom biće potpisan i Sporazum o saradnji, nakon čega su planirane izjave za medije (12.30 sati)... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 26.05.2009 15:35

Saopštenje: Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić prisustvovao je 10.konferenciji Načelnika Generalštabova zemalja članica Američko-Jadranske povelje (A-5)

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić prisustvovao je 10.konferenciji Načelnika Generalštabova zemalja članica Američko-Jadranske povelje (A-5) koja je održana u Tirani 21.05.2009.godine. Na konferenciji su zemlje članice, prezentujući svoj doprinos operaciji ISAF u Afganistanu, kao i planove za dalje angažovanje, još jednom potvrdile spremnost za aktivno učešće i doprinos uspostavljanju trajnog rešenja i stabilnosti u Afganistanu... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 22.05.2009 11:50

Tirana: Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić učestvuje na desetoj Konferenciji načelnika generalštabova zemalja Američko-jadranske povelje(A5)

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić učestvuje na desetoj Konferenciji načelnika generalštabova zemalja Američko-jadranske povelje(A5), koja se održava u u Tirani, u periodu od 20. do 22. maja 2009. godine. Organizator Konferencije je Albanija i Američka komande za Evropu (EUCOM)... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 20.05.2009 14:30

Saopštenje: Prijem na školskom brodu Jadran za komandanta i posadu turskog broda "ERDEMLI"

U okviru posjete broda Mornarice Republike Turske M- 264 TCG "ERDEMLI", komandant Mornarice Vojske Crne Gore kapetan bojnog broda Rajko Bulatović primio je komandanta turskog minolovca poručnika fregate Erhan Oka. Prijemu, koji je upriličen na školskom brodu Jadran, prisustvovali su ambasador Republike Turske u Crnoj Gori Mehmet Murat Ouz i vojni ataše potpukovnik Jucel Keleş... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 20.05.2009 14:05

Saopštenje: Djeca iz vrtića "Đina Vrbica" posjetila vojni aerodrom u Golubovcima

Djeca iz vrtića "Đina Vrbica" sa svojim vaspitačima posjetili su danas vojni aerodrom u Golubovcima. To je bila prilika da se djeca upoznaju sa radom Vazduhoplovne baze Vojske Crne Gore. Tokom posjete obišli su vazduhoplove i Helikoptersku eskadriu, a takođe, imali su i priliku da razgovaraju sa pilotima i na taj način saznaju nešto više o njihovom pozivu... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 20.05.2009 09:15

PRETRAŽI

Prijavite se na našu mailing listu!

vaš e-mail

PREJAVI ME

[OGLAS](#)

KONKURSI

ZAKONSKA REGULATIVA

STRATEŠKA
DOKUMENTA

PARTNERSTVO ZA MIR

VOJSKA REPUBLIKE CRNE
GORE

INTERVJUI

PARTNER

FOTO GALERIJA

AUDIO GALERIJA

AUDIO ZAPIS

Izjava ministra odbrane Republike Crne Gore Bora Vučinića

nakon predaje Prezentacionog dokumenta i potpisivanja Sporazuma o bezbjednosti informacija NATO i Vlade Crne Gore

www.gov.me